

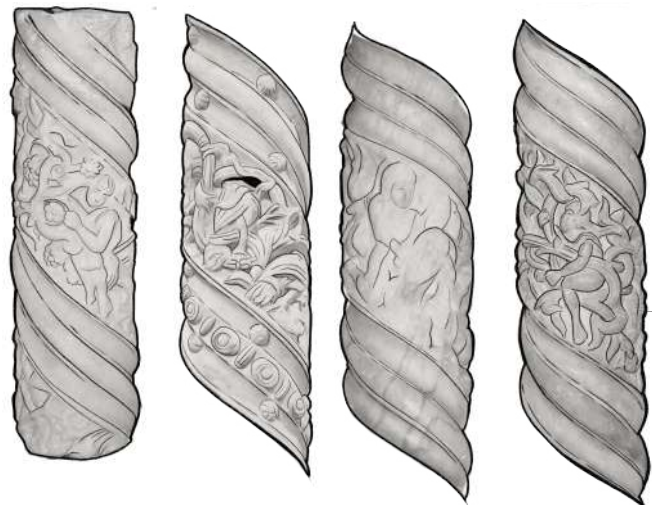
Marbres i monumentalitat: el gran portal desaparegut de la Catedral Romànica de Santiago de Compostela

Un portal monumental gairebé desaparegut

Construïda entre 1101 i 1111, la Porta Francígena era un dels principals accessos a la catedral romànica de Santiago. Transformada en època barroca, avui només se'n conserven alguns elements a la façana de Platerías i al Museu de la Catedral. Però disposem també d'un testimoni excepcional: el Llibre V (Liber Peregrinationis) del Liber Sancti Iacobi, escrit cap al 1130. Aquesta extraordinària guia de viatge medieval descriu un portal ple de representacions, amb columnes de marbre i granit, una font monumental de bronze daurat amb quatre lleons que brollaven aigua per la boca i una plaça plena de botigues de petxines de pelegrí i altres productes.

#1

Vinya Exuberant Transició Cicle èpic Vinya degenerada

Què revela l'estudi de les columnes de marbre?

L'anàlisi dels fragments conservats apunta cap a un origen llunyà: l'Anticlinal d'Estremoz, una important zona productora de marbre de gran qualitat, situada a Portugal, a més de 400 km al sud de Santiago. L'estudi dels materials i de l'estil decoratiu permet relacionar algunes peces entre si. Els resultats suggereixen que quatre columnes ocupaven els llocs més visibles del portal.

#5

Una restitució que avança pedra a pedra

Com era aquest important portal romànic? Des de fa dècades, diferents especialistes intenten reconstruir l'aspecte de la desapareguda Porta Francígena a partir de les peces conservades, l'arquitectura i les fonts històriques. La recuperació d'un plànol de 1739, publicat l'any 2003, i la restitució virtual en 3D realitzada el 2010 per Tomás Guerrero, sota la direcció científica de Manuel Castiñeiras, van permetre fer un pas important. Però encara queden incògnites per resoldre.

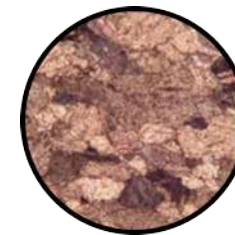
#2

Els marbres, noves pistes per reconstruir el portal

Quantes columnes de marbre tenia la Porta Francígena? On estaven situades? I d'on procedia aquest material, si no hi ha pedreres de marbre a prop de Santiago? Als anys setanta, Serafín Moralejo va ser el primer a relacionar els fragments conservats al Museu de la Catedral amb l'antic portal. Avui, el seu estudi estilístic i material permet posar a prova aquesta hipòtesi i obtenir noves respostes sobre les columnes que ornamentaven la Porta Francígena: quantes eren, com estaven disposades, d'on procedia el marbre i quina qualitat tenia.

#3

Fer parlar la pedra: d'allò visible a l'escala subatòmica

Els set fragments de columnes conservats al Museu de la Catedral es van estudiar a diferents escales. Primer, per observació directa, se'n van comparar l'aspecte i la decoració. Després, al microscopi, la petrografia va permetre observar els minerals i la textura de la roca. La catodoluminescència va revelar característiques invisibles a l'ull humà; i finalment, l'anàlisi dels isòtops de carboni i oxigen va proporcionar una mena d'«empremta» geoquímica del marbre. La combinació de totes aquestes anàlisis permet proposar d'on procedia el marbre i determinar quins fragments podrien haver format part d'una mateixa columna.

#4

